

PRITUŽBENI MEHANIZAM

SG/E/2024/01

**KORIDOR VC
MEDAKOVO – OZIMICA
(BOSNA I HERCEGOVINA)**

IZVJEŠTAJ O ZAKLJUČCIMA

22. MAJA 2024.

SG/E/2024/01

Koridor Vc – Medakovo - Ozimica (Bosna i Hercegovina)

Izveštaj o zaključcima

Pritužba je povjerljiva: Ne

Dostavlja se:

Podnosilac pritužbe

Ovdje

Upravljački odbor

Glavna tajnica

Glavni inspektor

Mjerodavne službe EIB-a

Izjava o odricanju od odgovornosti

Zaključci izneseni u ovom izvještaju se zasnivaju na informacijama koji su Odsjeku za pritužbeni mehanizam Grupe EIB-a bili dostupni do 21. februara 2024. Zaključci se upućuju isključivo EIB-u.

U slučaju nepodudarnosti između jezičnih verzija, mjerodavna je verzija na engleskom jeziku.

Pritužbeni mehanizam Grupe EIB-a – Izvještaj o zaključcima

Pritužbeni mehanizam Grupe EIB-a

Pritužbeni mehanizam Grupe EIB-a je podloga kojom se omogućuje rješavanje sporova ako neki pripadnik javnosti smatra da je Evropska investicijska banka (EIB) možda u nečemu pogriješila, tj. ako smatra da je počinila neku nepravilnost u postupanju. Pritužbeni mehanizam nije pravni mehanizam izvršenja i ne nadomješta odluke nadležnih pravosudnih organa.

Nepravilnost u postupanju se odnosi na loše postupanje ili izostanak postupanja. Do toga dolazi kada EIB ne postupi u skladu s nekim pravilom ili načelom koje je za njega obvezujuće, uključujući vlastite politike, standarde i postupke. Pojam nepravilnosti u postupanju obuhvaća EIB-ovo nepoštivanje ljudskih prava, mjerodavnih propisa ili načela dobrog upravljanja. Nepravilnost u postupanju se može odnositi na odluke, radnje ili propuste Grupe EIB-a, što može uključivati i uticaj projekata ili djelatnosti EIB-a na okoliš ili društvo.

Jedan od glavnih ciljeva Pritužbenog mehanizma jest osigurati pravo na saslušanje i pravo na pritužbu. Za više informacija o Pritužbenom mehanizmu EIB-a posjetite: <https://www.eib.org/en/about/accountability/complaints/index.htm>.

Napomena: Podnosioci pritužbe koji nisu zadovoljni odgovorom EIB-a na njihovu pritužbu mogu Evropskom ombudsmanu podnijeti pritužbu protiv EIB-a zbog nepravilnosti u postupanju¹.

¹ Dostupno na: <https://www.ombudsman.europa.eu/en/home>. Za više informacija vidjeti [politiku pritužbenog mehanizma Grupe EIB-a iz novembra 2018.](#), poglavlje 4.5.

SADRŽAJ

Sažetak	1
1. Polazne osnove	2
1.1. Projekat	2
1.2. Pritužba	2
2. Provedene radnje	2
3. Regulatorni okvir	3
3.1. Pritužbeni mehanizam Grupe EIB-a	3
3.2. Standardi koji se primjenjuju na projekat	3
3.3. Odgovornosti EIB-a	4
4. Nalazi	5
4.1. Usklađenost sa standardima koji se primjenjuju na projekat	5
4.2. Odgovornosti EIB-a	7
5. Zaključci	8
6. Ishod	8

POJMOVNIK

Zajmoprimac	Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine
PUO	Procjena uticaja na okoliš
EIB	Evropska investicijska banka
EIB-CM	Odsjek za pritužbeni mehanizam Grupe EIB-a
ESDS	Pregled podataka o okolišnim i društvenim pitanjima
ESMP	Plan upravljanja okolišnim i društvenim pitanjima
ESPS	Izjava o okolišnim i društvenim načelima i standardima EIB-a
E&S	okolišni i društveni
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
LARPF	Okvir za politiku otkupa zemljišta i preseljenja
OPP	osobe pogođene projektom
Projekat	Izgradnja nove, 35 kilometara duge dionice autoceste na Koridoru Vc između Medakova i Poprikuša u FBiH
Nosilac projekta	Autoceste FBiH
RAP	Akcioni plan preseljenja
SEP	Plan uključivanja zainteresiranih strana

SAŽETAK

Ovaj izvještaj se odnosi na pritužbu u vezi s izgradnjom nove, 35 kilometara duge dionice autoceste na Koridoru Vc između Medakova i Poprikuša u Federaciji Bosne i Hercegovine, koju finansira Evropska investicijska banka (EIB).

U decembru 2023. godine, Pritužbeni mehanizam Grupe EIB-a primio je pritužbu u vezi s projektom. Podnosilac pritužbe navodi da će projekat: (i) stvarati prekomjernu buku; (ii) uzrokovati zagađenje okoliša; (iii) povećati vjerojatnost nastanka poplava; (iv) smanjiti cijenu njegove nekretnine; i (v) negativno uticati na psihičko i fizičko zdravlje članova njegove porodice. Podnosilac pritužbe tvrdi da bi njegovu nekretninu trebalo eksproprijisati.

Ispitani dokazi pokazuju da je projekat u skladu sa standardima koji se na njega primjenjuju, uključujući mjerodavno domaće zakonodavstvo te okolišne i društvene standarde EIB-a, a koji – kako se čini – ne zahtijevaju eksproprijaciju nekretnine podnosioca pritužbe. Do sada nisu evidentirani nikakvi slični sudski predmeti ili pritužbe u vezi s nekretninama. Ispitani dokazi pokazuju da će projekat imati negativan uticaj na okoliš zbog stvaranja prekomjerne buke i zagađenja zraka, ali i da su predviđene mjere za ublažavanje tih uticaja. Prema potrebi, nosilac projekta može uvesti i dodatne mjere. Konačno, predviđena regulacija riječnih korita trebala u budućnosti pozitivno uticati na sigurnost u pogledu mogućih plavljenja okolnih područja, a samim time i nekretnine podnosioca pritužbe.

Ispitani dokazi pokazuju da je EIB propisno izvršio sve radnje za koje je odgovoran. Tokom ocjene projekta, EIB je utvrdio da su uticaji u pogledu eksproprijacije i okoliša neki od njegovih glavnih uticaja. Radi prevladavanja tih uticaja, EIB je zatražio i dobio dokumente kojima se osigurava usklađenost projekta s okolišnim i društvenim standardima EIB-a. Isto tako, EIB propisno prati provedbu projekta. S obzirom na navedeno, navodi podnosioca pritužbe u vezi s gubitkom vrijednosti njegove nekretnine i posljedicama projekta po njegovo zdravlje ne mogu se staviti u vezu s mogućom nepravilnošću u postupanju EIB-a.

Sažetak pritužbenog navoda i ishoda

Pritužbeni navod	Ishod
Nekretninu podnosioca pritužbe trebalo bi eksproprijisati	Nema osnova Ispitani dokazi pokazuju da standardi koji se primjenjuju na projekat ne zahtijevaju eksproprijaciju nekretnine podnosioca pritužbe.

1 POLAZNE OSNOVE

1.1 Projekat

- 1.1.1 U septembru 2020. godine, Upravno vijeće EIB-a odobrilo je finansiranje izgradnje nove, 35 kilometara duge dionice autoceste na Koridoru Vc između Medakova i Poprikuša u Federaciji Bosne i Hercegovine (FBiH) (projekat). U decembru 2020. godine, s Ministarstvom finansija i trezora Bosne i Hercegovine (zajmoprimac) potpisan je ugovor o finansiranju u iznosu do 340 mil. eura². Projekt izvode Autoceste FBiH, javno preduzeće koje se bavi izgradnjom i održavanjem autocesta (nosilac projekta)³.
- 1.1.2 S izgradnjom u sklopu projekta krenulo se 2023. godine⁴. Projekt zahvaća područje više općina, uključujući Tešanj, te više sela na području Općine Tešanj⁵.

1.2 Pritužba

- 1.2.1 18. decembra 2023. godine, Odsjek za pritužbeni mehanizam Grupe EIB-a (EIB-CM) je od podnosioca pritužbe primio pritužbu u vezi s projektom. Podnosilac pritužbe je stanovnik jednog sela na području Općine Tešanj. Podnosilac pritužbe tvrdi da se autocesta gradi 30 metara od njegove kuće. Podnosilac pritužbe navodi da će projekat: (i) stvarati prekomjernu buku; (ii) uzrokovati zagađenje okoliša; (iii) povećati vjerojatnost nastanka poplava; (iv) smanjiti cijenu njegove nekretnine; i (v) negativno uticati na psihičko i fizičko zdravlje članova njegove porodice.
- 1.2.2 Podnosilac pritužbe navodi da je počeo osjećati psihičke i fizičke tegobe u augustu 2022. godine, nakon što je saznao za izgradnju autoceste. Podnosilac pritužbe napominje da mu je dijagnosticirana depresija, koja ima uticaj i na njegovo fizičko stanje, te da ne može podnositi buku i gužve.
- 1.2.3 Podnosilac pritužbe tvrdi da bi njegovu nekretninu, koja je pod uticajem projekta, trebalo eksproprijisati.

2 PROVEDENE RADNJE

- 2.1.1 Nakon što je primio pritužbu, EIB-CM je s njenim podnosiocem obavio telefonski razgovor tokom kojeg je dobio dodatne informacije o pritužbi. EIB-CM je također održao početni sastanak sa službama EIB-a, a zatim i sastanak s nosiocem projekta, nakon čega je njega zatražio i dobio dodatne informacije i dokumente. EIB-CM je ispitao primljene dokumente, kao i dokumente u posjedu EIB-a te javno dostupne dokumente⁶.
- 2.1.2 EIB-CM je utvrdio: (i) da je u mogućnosti dati mišljenje o iznesenim navodima; (ii) da rješavanje spornih pitanja na temelju saradnje nije moguće; i (iii) da daljnja ocjena usklađenosti nije opravdana. U skladu s tačkom 2.3.3. Postupaka pritužbenog mehanizma Grupe EIB-a⁷ i na osnovu prikupljenih i analiziranih informacija i dokumenata, EIB-CM je sastavio ovaj izvještaj o zaključcima.

² Vidjeti [ovdje](#) (na engleskom) (pristupljeno 7. marta 2024.).

³ Vidjeti [ovdje](#) (na engleskom) i [ovdje](#) (pristupljeno 7. marta 2024.).

⁴ Vidjeti [ovdje](#) (na engleskom) (pristupljeno 7. marta 2024.).

⁵ Pregled podataka o okolišnim i društvenim pitanjima (ESDS), dostupan [ovdje](#) (na engleskom) (pristupljeno 24. januara 2024.).

⁶ Npr. dokumenti dostupni [ovdje](#) i [ovdje](#) (na engleskom) (pristupljeno 7. marta 2024.).

⁷ Dostupno [ovdje](#) (pristupljeno 2. maja 2024.).

3 REGULATORNI OKVIR

3.1 Pritužbeni mehanizam Grupe EIB-a

- 3.1.1 Prema Politici pritužbenog mehanizma Grupe EIB-a⁸ (politika), EIB-CM je zadužen za obradu pritužbi na navodne nepravilnosti u postupanju EIB-a⁹. Nepravilnost u postupanju se odnosi na neodgovarajuće ili izostalo postupanje¹⁰. Nepravilnost u postupanju se može odnositi i na uticaje aktivnosti EIB-a na okoliš i društvo¹¹.
- 3.1.2 U politici se navodi da EIB-CM preispituje aktivnosti EIB-a kako bi utvrdio je li došlo do nepravilnosti u postupanju koja se može pripisati EIB-u¹².

3.2 Standardi koji se primjenjuju na projekat

- 3.2.1 Projekat mora biti u skladu s mjerodavnim standardima koji se na njega primjenjuju. Ti standardi uključuju:
- mjerodavno domaće zakonodavstvo, kao što su:
 - Zakon o eksproprijaciji FBiH¹³
 - Zakon o zaštiti okoliša FBiH¹⁴
 - mjerodavni standardi EIB-a, kao što su:
 - Izjava o okolišnim i društvenim načelima i standardima EIB-a iz 2009. (ESPS)¹⁵ i
 - Okolišni i društveni standardi EIB-a iz 2018.¹⁶
 - mjerodavni dokumenti povezani s projektom, kao što su:
 - Studija o procjeni uticaja na okoliš (PUO)
 - Okvir za politiku otkupa zemljišta i preseljenja (LARPF)
 - Akcioni plan preseljenja (RAP)
 - Plan upravljanja okolišnim i društvenim pitanjima (ESMP)
- 3.2.2 Zakonom o eksproprijaciji FBiH utvrđuje se postupak eksproprijacije nekretnina za izgradnju objekata od javnog interesa, kao što su autoceste. Postupak eksproprijacije se sastoji od više koraka, a to su: (i) izrada elaborata eksproprijacije s popisom nekretnina koje treba eksproprijisati¹⁷; (ii) utvrđivanje javnog interesa za predmetni projekat¹⁸; (iii) podnošenje prijedloga za eksproprijaciju s naznakom predmetne nekretnine i njenog vlasnika¹⁹. Pri određivanju visine naknade u obzir se mogu uzeti lične i porodične prilike vlasnika čija je nekretnina u postupku eksproprijacije, kao i okolnosti koje bi mogle imati štetne ekonomske posljedice²⁰.
- 3.2.3 Zakonom o zaštiti okoliša FBiH predviđaju se mjere zaštite okoliša. Učešće javnosti u odlučivanju je osigurano tokom postupaka PUO-a i izdavanja okolinske dozvole²¹. U PUO-u se procjenjuje uticaj određenog projekta na okoliš, a okolinska dozvola sadrži konkretne zahtjeve za dotični projekat u fazi njegove eksploatacije.

⁸ Dostupno [ovdje](#) (pristupljeno 7. marta 2024.).

⁹ Tačka 5.1.3. Politike pritužbenog mehanizma Grupe EIB-a.

¹⁰ Tačka 3.1. Politike pritužbenog mehanizma Grupe EIB-a.

¹¹ Tačka 3.3. Politike pritužbenog mehanizma Grupe EIB-a.

¹² Tačka 5.3.3. Politike pritužbenog mehanizma Grupe EIB-a.

¹³ (Službene novine FBiH 70/2007, 36/2010, 25/2012, 8/2015 – odluka Ustavnog suda i 34/2016), dostupan [ovdje](#) (pristupljeno 24. januara 2024.).

¹⁴ (Službene novine FBiH, br. 33/2003 i 38/2009) i novi Zakon o zaštiti okoliša FBiH (SN FBiH 15/2021, dostupan [ovdje](#) (pristupljeno 7. marta 2024.).

¹⁵ Izjava o okolišnim i društvenim načelima i standardima EIB-a iz 2009., dostupna [ovdje](#) (na engleskom) (pristupljeno 24. januara 2024.).

¹⁶ Okolišni i društveni standardi EIB-a iz 2018.

¹⁷ Član 16. Zakona o eksproprijaciji FBiH.

¹⁸ Poglavlje II. Zakona o eksproprijaciji FBiH.

¹⁹ Član 21 i 22. Zakona o eksproprijaciji FBiH.

²⁰ Član 47. Zakona o eksproprijaciji FBiH.

²¹ Poglavlje VI. Zakona o zaštiti okoliša FBiH.

Pritužbeni mehanizam Grupe EIB-a – Izvještaj o zaključcima

- 3.2.4 EIB-ovim standardom 1. se utvrđuju odgovornosti nosioca projekta u procesu procjene, upravljanja i praćenja okolišnih i društvenih uticaja i rizika²². Ovim standardom se zahtijeva provođenje PUO-a za projekte kao što je izgradnja autoceste²³.
- 3.2.5 EIB-ov standard 6. o prinudnom preseljenju štiti osobe pogođene projektom (OPP-ove) koje se raseljava zbog eksproprijacije zemljišta za potrebe projekta²⁴. Ovim standardom se zahtijeva da nosilac projekta: (i) provede popis OPP-ova²⁵; (ii) posavjetuje se s mjerodavnim zainteresiranim stranama, uključujući pripadnike javnosti²⁶; (iii) uspostavi mehanizam za pritužbe koji će omogućiti žurno rješavanje problema OPP-ova u vezi s naknadom i preseljenjem²⁷; (iv) izradi, provede i prati LARPF i RAP²⁸ i (v) nadoknadi OPP-ovima njihove gubitke²⁹.
- 3.2.6 EIB-ov standard 7. o pravima i interesima ranjivih grupa zahtijeva da nosilac projekta preduzme potrebne mjere za odgovarajuće upravljanje rizicima i štetnim uticajima EIB-ovog projekta na ranjive pojedince i grupe³⁰. Primjenjivost ovog standarda se utvrđuje tokom identifikacije okolišnih i društvenih uticaja i rizika, a nosilac projekta upravlja njegovom primjenom na osnovu svog ESMP-a³¹.
- 3.2.7 EIB-ov standard 10. o uključivanju zainteresiranih strana opisuje sustavni pristup uključivanju zainteresiranih strana koji nosilac projekta treba razviti i održavati posredstvom konstruktivnog odnosa s mjerodavnim zainteresiranim stranama³². U ovom standardu se detaljno iznose aspekti vezani uz uključivanje zainteresiranih strana, kao što su savjetovanje o PUO-u³³, plan uključivanja zainteresiranih strana (SEP)³⁴ te objava i dostupnost mehanizma za pritužbe na projekat³⁵.

3.3 Odgovornosti EIB-a

- 3.3.1 U skladu s ESPS-om, za usklađenost sa standardima koji se primjenjuju na projekat odgovorni su nosilac projekta i lokalne vlasti³⁶. Međutim, EIB neće finansirati projekte koji ne ispunjavaju standarde koji se na njih primjenjuju³⁷. To ispunjavaju li projekti standarde koji se na njih primjenjuju utvrđuje se u sklopu EIB-ovog postupka procjene i praćenja projekta.
- 3.3.2 Prema ESPS-u, EIB je dužan obaviti procjenu projekata koje finansira³⁸. Ta procjena obavlja se prije potpisivanja mjerodavnog/mjerodavnih ugovora o finansiranju³⁹. Između ostalog, cilj procjene je ocijeniti uticaj predmetnog projekta i njegovu usklađenost s mjerodavnim standardima koji se na njega primjenjuju. Procjena ponekad dovodi do postavljanja uvjeta za isplatu sredstava. Nosilac projekta mora ispuniti te uvjete na način koji EIB smatra zadovoljavajućim prije nego što EIB izvrši isplatu sredstva (u cijelosti ili dijelom)⁴⁰.
- 3.3.3 Nakon što nosilac projekta i EIB potpišu ugovor o finansiranju, EIB je dužan pratiti projekat. Cilj praćenja jest osigurati usklađenost projekta s uvjetima pod kojima ga je EIB odobrio⁴¹. EIB prati

²² Tačka 5. standarda 1. o procjeni i upravljanju okolišnim i društvenim uticajima i rizicima.

²³ Tačka 8. standarda 1. o procjeni i upravljanju okolišnim i društvenim uticajima i rizicima.

²⁴ Tačke 12., 13., 15., 16. i 21. standarda 6. o prinudnom preseljenju.

²⁵ Tačka 30. standarda 6. o prinudnom preseljenju.

²⁶ Tačke od 50. do 52. standarda 6. o prinudnom preseljenju.

²⁷ Tačka 53. standarda 6. o prinudnom preseljenju.

²⁸ Tačke od 58. do 71. standarda 6. o prinudnom preseljenju.

²⁹ Tačka 39. standarda 6. o prinudnom preseljenju.

³⁰ Tačka 17. standarda 7. o pravima i interesima ranjivih grupa.

³¹ Tačka 14. standarda 7. o pravima i interesima ranjivih grupa.

³² Tačka 2. standarda 10. o uključivanju zainteresiranih strana.

³³ Npr. tačka 14. standarda 10. o uključivanju zainteresiranih strana.

³⁴ Npr. tačka 29. standarda 10. o uključivanju zainteresiranih strana.

³⁵ Npr. tačka 46. standarda 10. o uključivanju zainteresiranih strana.

³⁶ Tačka 2. ESPS-a.

³⁷ Tačka 6. ESPS-a.

³⁸ Tačka 17. ESPS-a.

³⁹ Vidjeti [ovdje](#) (na engleskom) (pristupljeno 3. marta 2024.).

⁴⁰ Tačka 256. alineja 2. Priručnika o okolišnoj i društvenoj praksi EIB-a iz 2013.

⁴¹ Tačka 270. Priručnika o okolišnoj i društvenoj praksi EIB-a iz 2013.

projekte na osnovu izvještaja koje mu dostavlja nosilac projekta, kao i svojih obilazaka lokacija, informacija dobijenih od lokalnog stanovništva itd.⁴²

4 NALAZI

4.1 Usklađenost sa standardima koji se primjenjuju na projekat

- 4.1.1 Autocesta će prolaziti kroz selo u pitanju i na njega uticati. Taj uticaj se sastoji od sljedećeg: (i) eksproprijacija; i (ii) uticaj na okoliš.
- 4.1.2 Prema informacijama dostavljenima EIB-CM-u, nekretnina podnosioca ne podliježe eksproprijaciji. Elaboratom eksproprijacije nije obuhvaćena nekretnina podnosioca zahtjeva koja se, prema dokumentu koji je dostavio nosilac projekta, nalazi više od 20 metara izvan linije eksproprijacije. Linija eksproprijacije označava tačku do koje treba ekspropirisati nekretnine gledajući od autoceste. Prema nosiocu projekta, kriteriji za eksproprijaciju postavljeni su u glavnom projektu, gdje se navodi da se linija eksproprijacije treba nalaziti najmanje dva metra od bilo kojeg cestovnog elementa kako bi se omogućio lakši pristup za potrebe mehanizacije i održavanja odvodnih kanala. Prema dokumentima koje je dostavio nosilac projekta, kuća podnosioca pritužbe nalazi se 49 metara od nasipa autoceste i 37 metara od novog riječnog korita. Eksproprijacijom nije obuhvaćena ni nekretnina koja graniči s nekretninom podnosioca zahtjeva, a nalazi se još bliže autocesti.
- 4.1.3 U dopisu iz novembra 2022. godine, podnosilac pritužbe je od nosioca projekta zatražio eksproprijaciju svoje nekretnine iz istih razloga koji se navode i u njegovoj pritužbi EIB-CM-u (vidjeti tačku 1.2.1.), a svi se pripisuju izgradnji autoceste i njenoj budućoj eksploataciji.
- 4.1.4 U februaru 2023. godine, nosilac projekta je odbio taj zahtjev jer nekretnina nije obuhvaćena elaboratom eksproprijacije za potrebe projekta. Godinu dana kasnije, nosilac projekta je posjetio podnosioca pritužbe. Prema nosiocu projekta, tom sastanku je prisustvovao i psiholog podnosioca pritužbe. Prema nosiocu projekta, podnosilac pritužbe je zatražio eksproprijaciju svoje nekretnine zbog svog psihičkog i fiziološkog stanja. Nosilac projekta je napomenuo da eksproprijacija nije moguća jer nekretnina nije obuhvaćena elaboratom eksproprijacije.
- 4.1.5 Eksproprijacija je bila ishod dugotrajnog postupka provedenog u skladu sa standardima koji se primjenjuju na projekat. Postupak je započeo 2017. godine izradom LARPF-a, gdje se određuju načela, prava i provedbeni mehanizmi u vezi s eksproprijacijom⁴³.
- 4.1.6 2019. godine je izrađen elaborat eksproprijacije te je utvrđeno da je projekat od javnog interesa⁴⁴. U junu 2020. godine elaborat eksproprijacije je ažuriran bez ikakvog uticaja na nekretninu podnosioca pritužbe.
- 4.1.7 Prema RAP-u iz 2021. godine⁴⁵, javnost je s postupkom eksproprijacije upoznata 2020. godine, kada su u dvama visokotiražnim dnevnim novinama objavljena s time povezana obavještenja. Javnost je s tim postupkom upoznata i u skladu sa SEP-om iz 2020. godine, gdje su objedinjeni domaći i EIB-ovi zahtjevi⁴⁶. U skladu sa SEP-om, nosilac projekta je uspostavio i mehanizam za pritužbe⁴⁷. Obrazac za ulaganje pritužbe⁴⁸ i s time povezani letak o mehanizmu⁴⁹ stavljeni su na raspolaganje javnosti. Do juna 2023. godine su evidentirane samo dvije pritužbe, od kojih se nijedna ne odnosi na nekretninu podnosioca pritužbe niti na neku sličnu situaciju.

⁴² Tačka 8 ESPS-a.

⁴³ ESDS.

⁴⁴ Odluka o utvrđivanju javnog interesa za izgradnju dionice autoceste Medakovo – Ozimica na Koridoru Vc, koju je Vlada FBiH donijela 26. septembra 2019. i koja je 2. oktobra 2019. objavljena u Službenim novinama FBiH, br. 72/19.

⁴⁵ Poglavlje 4.1.1. RAP-a za dionicu Medakovo – Ozimica, dostupnog [ovdje](#) (na engleskom).

⁴⁶ Poglavlje 2. SEP-a za poddionicu Medakovo – Poprikuše iz augusta 2020., dostupnog [ovdje](#) (pristupljeno 3. marta 2024.).

⁴⁷ Poglavlje 7. RAP-a za dionicu Medakovo – Ozimica, dostupnog [ovdje](#) (na engleskom) (pristupljeno 3. marta 2024.).

⁴⁸ Vidjeti [ovdje](#) (pristupljeno 3. marta 2024.).

⁴⁹ Dostupni na internetskim stranicama zahvaćenih općina i u uredima pogođenih mjesnih zajednica – str. 18 Plana uključivanja zainteresiranih strana za poddionicu Medakovo – Poprikuše iz augusta 2020., dostupnog [ovdje](#) (pristupljeno 3. marta 2024.).

Pritužbeni mehanizam Grupe EIB-a – Izvještaj o zaključcima

- 4.1.8 U januaru 2021. godine dovršen je izvedbeni projekat za predmetnu dionicu autoceste. Jedina značajnija promjena u odnosu na idejni projekat iz 2014. godine, kao prvi korak u stvaranju osnova za glavni projekat i buduću provedbu projekta, odnosila se na trasu tunela Crni Vrh⁵⁰.
- 4.1.9 Dodatne informacije o trasi autoceste sadržane su u RAP-u iz decembra 2021. godine, a zasnivaju se na izvedbenom projektu za autocestu iz januara 2021. godine⁵¹ i dostupne su javnosti⁵². RAP sadrži prikaz trase autoceste i uključuje lokaciju nekretnine podnosioca pritužbe u odnosu na autocestu⁵³.
- 4.1.10 RAP iz decembra 2021. sadrži i analizu razlika između okolišnih i društvenih standarda EIB-a i Zakona o eksproprijaciji FBiH, kao i mjere za njihovo prevazilaženje⁵⁴. Na primjer, budući da EIB-ovi standardi 6. i 7. zahtijevaju da se posebna pažnja posveti ranjivim pojedincima, a s obzirom na to da Zakon o eksproprijaciji FBiH ne sadrži slične zahtjeve, u RAP su uključene dodatne odgovarajuće mjere u tom smislu. RAP sadrži i zbirne rezultate popisa pogođenog stanovništva i socioekonomske ankete⁵⁵. Kad je riječ o događajima do kojih je u Tešnju došlo u januaru i aprilu 2020. godine, nosilac projekta dobio je prijedloge u vezi s projektom⁵⁶.
- 4.1.11 Provedbu postupka eksproprijacije, uključujući zahtjeve iz RAP-a, revidiralo je nezavisno i međunarodno konzultantsko preduzeće u julu 2023. godine. Izvještaj o reviziji provedbe RAP-a iz jula 2023. godine izrađen je kako bi se provjerila primjena mjerodavnih zahtjeva, uključujući mjerodavne okolišne i društvene standarde EIB-a⁵⁷, te kako bi se izvijestilo o svim spornim pitanjima u postupku otkupa zemljišta radi poduzimanja potrebnih korektivnih mjera. Izvještaj se zasnivao na više izvora, pa tako i anketi provedenoj među domaćinstvima u maju/junu 2023. Anketa je provedena kako bi se identificirale sve pogođene ili ranjive grupe (npr. osobe na koje je projekat nesrazmjerno uticao zbog njihovog invaliditeta).
- 4.1.12 U izvještaju o reviziji se zaključuje da je postupak eksproprijacije u načelu proveden u skladu s domaćim zakonodavstvom i načelima iz RAP-a, a samim time i zahtjevima postavljenim okolišnim i društvenim standardima EIB-a. Nosilac projekta je neprestano sarađivao s OPP-ovima i pružao im sve potrebne informacije. Općina Tešanj je čak imenovala i osobu zaduženu za podršku nosiocu projekta i vođenje postupka eksproprijacije do njegovog završetka. Do jula 2023. godine ekspropisano je 98 % svih nekretnina, pa tako i 16 kuća u predmetnom selu. Prema nosiocu projekta, u to vrijeme nije se vodio nikakav postupak u vezi s nekretninom podnosioca pritužbe, a bilo je tek nekoliko postupaka u vezi s naknadom koju je trebalo platiti vlasnicima ekspropisanih nekretnina.
- 4.1.13 ESMP-om iz decembra 2020. godine obuhvaćena su i pitanja eksproprijacije. U planu se utvrđuju dogovoreni programi, standardi i mjere koje nosilac projekta treba provesti radi postizanja i održavanja usklađenosti sa standardima koji se primjenjuju na projekat⁵⁸, pa tako i standardom 6. o prinudnom preseljenju⁵⁹.
- 4.1.14 ESMP sadrži okolišne zahtjeve, tj. zahtjeve za utvrđivanje, minimiziranje i otklanjanje zagađenja okoliša, kao što su buka i zagađenje zraka tokom izgradnje i eksploatacije autoceste (npr. postavljanjem barijera za zaštitu od buke ili zastora koji upija buku od saobraćaja)⁶⁰. Prema potrebi,

⁵⁰ Poglavlje 1.4. RAP-a za dionicu Medakovo – Ozimica iz 2021., dostupnog [ovdje](#) (na engleskom) (pristupljeno 3. marta 2024.).

⁵¹ ESDS; RAP za dionicu Medakovo – Ozimica iz 2021., dostupan [ovdje](#) (na engleskom) (pristupljeno 3. marta 2024.).

⁵² Poglavlje 4.4. ESMP-a za dionicu Medakovo – Ozimica – Poprikuše iz decembra 2020., dostupnog [ovdje](#) (na engleskom).

⁵³ Slika 6. iz RAP-a za dionicu Medakovo – Ozimica, dostupnog [ovdje](#) (na engleskom) (pristupljeno 3. marta 2024.).

⁵⁴ Poglavlje 2.5. RAP-a za dionicu Medakovo – Ozimica, dostupnog [ovdje](#) (na engleskom) (pristupljeno 3. marta 2024.).

⁵⁵ Poglavlje 4.2. RAP-a za dionicu Medakovo – Ozimica, dostupnog [ovdje](#) (na engleskom) (pristupljeno 3. marta 2024.).

⁵⁶ Poglavlje 8.1. RAP-a za dionicu Medakovo – Ozimica, dostupnog [ovdje](#) (na engleskom) (pristupljeno 3. marta 2024.).

⁵⁷ LARPF, RAP, domaće pravo, standardi EIB-a, osobito standard 6. o prinudnom preseljenju i standard 7. o pravima i interesima ranjivih grupa.

⁵⁸ Poglavlja 1.2. i 1.3. ESMP-a za dionicu Medakovo – Ozimica – Poprikuše iz decembra 2020., dostupnog [ovdje](#) (na engleskom) (pristupljeno 3. marta 2024.).

⁵⁹ Poglavlje 3.2.2. ESMP-a za dionicu Medakovo – Ozimica – Poprikuše iz decembra 2020., dostupnog [ovdje](#) (na engleskom) (pristupljeno 3. marta 2024.). Poglavlje 5. Priloga I. koji sadrži Okolišni i društveni akcioni plan kao dio Plana upravljanja okolišnim i društvenim pitanjima za dionicu Medakovo – Ozimica – Poprikuše iz decembra 2020., dostupnog [ovdje](#) (na engleskom) (pristupljeno 3. marta 2024.).

⁶⁰ Poglavlja 3.3. i 3.4. ESMP-a za dionicu Medakovo – Ozimica – Poprikuše iz decembra 2020., dostupnog [ovdje](#) (na engleskom) (pristupljeno 3. marta 2024.).

lokalno stanovništvo može također ulagati pritužbe u sklopu pritužbenog mehanizma projekta, što bi nosioca projekta možda moglo potaknuti na poduzimanje daljnjih mjera za minimiziranje zagađenja okoliša⁶¹. Radi ispunjenja tih zahtjeva, nosilac projekta je prema ESMP-u dužan da se pobrine za propisnu obuku odgovarajućeg osoblja za bavljenje okolišnim i društvenim pitanjima⁶².

- 4.1.15 ESMP se zasniva na procjeni sadržanoj u PUO- iz 2019. godine, gdje se navodi da će projekat povećati buku i zagađenje zraka u neposrednoj blizini autoceste⁶³. Stoga se u okolinskoj dozvoli iz septembra 2019. godine, kojom se odobrava PUO, zahtijeva postavljanje barijera za zaštitu od buke i praćenje njihove efikasnosti te provedba dodatnih mjera za smanjenje buke ako se ispostavi da su barijere neefikasne⁶⁴. Što se tiče ostalih uticaja, očekuje se da će oni biti minimalni. Naprimjer, regulacija rijeka u sklopu projekta trebala bi u budućnosti imati pozitivan uticaj na sigurnost od mogućih plavljenja okolnih područja⁶⁵.

4.2 Odgovornosti EIB-a

4.2.1 Pri obavljanju procjene EIB je utvrdio:

- da je prinudno preseljenje glavni uticaj projekta na društvo⁶⁶; i
- da su zagađenje zraka i buka glavni uticaji projekta na okoliš⁶⁷.

- 4.2.2 Radi rješavanja uticaja na društvo, EIB je ustanovio da će nosilac projekta izraditi RAP (koji podliježe potvrdi EIB-a)⁶⁸. EIB je očekivao da će RAP biti izrađen u dogovoru s OPP-ovima kako bi se osiguralo prihvatanje predloženih mjera ublažavanja i olakšao proces prinudnog preseljenja⁶⁹. EIB je ustanovio da će nosilac projekta angažirati propisno kvalificiranu treću stranu radi praćenja i redovnog izvještavanja o usklađenosti projekta s RAP-om⁷⁰. EIB je ustanovio da je nosilac projekta 2017. godine izradio LARPF, u kojem se određuju načela, prava i provedbeni mehanizmi u skladu s domaćim pravom i zahtjevima EIB-a⁷¹.

- 4.2.3 Radi rješavanja uticaja na okoliš, EIB je od nosioca projekta zatražio izradu ESMP-a.

- 4.2.4 EIB je zatražio podnošenje odobrenog (i) ESMP-a i (ii) RAP-a prije prve isplate sredstava⁷². EIB je za svaku isplatu sredstava zatražio da mu se dostave dokazi o tome da prinudno preseljenje napreduje u skladu s LARPF-om i RAP-om⁷³.

- 4.2.5 EIB je primio RAP i ESMP i za njih dao svoju saglasnost. Osim što je prije prve isplate sredstava primio ove dokumente, EIB je primio i izvještaj o nezavisnoj reviziji postupka eksproprijacije, uključujući pridržavanje zahtjeva iz RAP-a (vidjeti tačku 4.1.11.). EIB je u augustu 2020. godine primio i SEP. EIB je utvrdio da je LARPF u skladu s njegovim okolišnim i društvenim standardima⁷⁴.

- 4.2.6 EIB prati provedbu projekta. Na primjer, zajmoprimac mu je svakih šest mjeseci dužan dostaviti izvještaj o provedbi ESMP-a, koji EIB uzima na razmatranje.

⁶¹ Poglavlje 3.4. ESMP-a za dionicu Medakovo – Ozimica – Poprikuše iz decembra 2020., dostupnog [ovdje](#) (na engleskom) (pristupljeno 3. marta 2024.).

⁶² Poglavlje 4. ESMP-a za dionicu Medakovo – Ozimica – Poprikuše iz decembra 2020., dostupnog [ovdje](#) (na engleskom) (pristupljeno 3. marta 2024.).

⁶³ Poglavlje 4.2.1.1. Zahtjeva za izdavanje Okolinske dozvole za projekat iz septembra 2019., dostupnog [ovdje](#) (pristupljeno 3. marta 2024.).

⁶⁴ Okolinska dozvola za autocestu na Koridoru Vc: dionica Doboj jug – Sarajevo jug, broj: UPI 05/2-23-11-144/19, od 27 septembra 2019.

⁶⁵ Poglavlje 1. SEP-a za poddionicu Medakovo – Poprikuše iz augusta 2020., dostupnog [ovdje](#) (pristupljeno 3. marta 2024.).

⁶⁶ ESDS.

⁶⁷ ESDS.

⁶⁸ ESDS.

⁶⁹ ESDS.

⁷⁰ ESDS.

⁷¹ ESDS.

⁷² ESDS.

⁷³ ESDS.

⁷⁴ ESDS.

5 ZAKLJUČCI

- 5.1.1 Ispitani dokazi pokazuju da je projekat u skladu sa standardima koji se na njega primjenjuju, uključujući mjerodavno domaće zakonodavstvo (vidjeti tačku 3.2.2.) koje, kako se čini, ne zahtijeva eksproprijaciju nekretnine podnosioca pritužbe (vidjeti tačke 4.1.2. i 4.1.4.). Nadalje, okolišni i društveni standardi EIB-a (vidjeti tačke (3.2.5. i 3.2.6.)) su na odgovarajući način ugrađeni u postupak eksproprijacije (vidjeti tačke od 4.1.10. do 4.1.13.). Do sada nisu evidentirani nikakvi slični sudski predmeti ili pritužbe u vezi s nekretninama (vidjeti tačke 4.1.7 i 4.1.12.). Ispitani dokazi pokazuju da će projekat imati negativan uticaj na okoliš (vidjeti tačke 3.2.3. i 3.2.4.) zbog stvaranja prekomjerne buke i zagađenja zraka, ali i da su predviđene mjere za ublažavanje tih uticaja (vidjeti tačke 4.1.14. i 4.1.15.). Prema potrebi, nosilac projekta može uvesti i dodatne mjere (vidjeti tačke 4.1.14. i 4.1.15.). Konačno, predviđena regulacija riječnih korita trebala bi u budućnosti pozitivno uticati na sigurnost u pogledu mogućih plavljenja okolnih područja (vidjeti tačku 4.1.15.), a samim time i nekretnine podnosioca pritužbe.
- 5.1.2 Ispitani dokazi pokazuju da je EIB propisno izvršio sve radnje za koje je odgovoran. Tokom ocjene projekta, EIB je utvrdio da su uticaji u pogledu eksproprijacije i okoliša neki od njegovih glavnih uticaja (vidjeti tačku 4.2.1.). Radi prevladavanja tih uticaja, EIB je zatražio i dobio dokumente kojima se osigurava usklađenost projekta s okolišnim i društvenim standardima EIB-a (vidjeti tačke od 4.2.2. do 4.2.5.). Isto tako, EIB propisno prati provedbu projekta (vidjeti tačke 4.2.2., 4.2.5. i 4.2.6.). S obzirom na navedeno, navodi podnosioca pritužbe u vezi s gubitkom vrijednosti njegove nekretnine i posljedicama projekta po njegovo zdravlje ne mogu se staviti u vezu s mogućom nepravilnošću u postupanju EIB-a.

6 ISHOD

Tabela 2. – Sažetak pritužbenog navoda i ishoda

Pritužbeni navod	Ishod
Nekretninu podnosioca pritužbe trebalo bi eksproprijisati	Nema osnova Ispitani dokazi pokazuju da standardi koji se primjenjuju na projekat ne zahtijevaju eksproprijaciju nekretnine podnosioca pritužbe.

za pritužbeni mehanizam Grupe EIB-a